

Cuprins

Capitolul I. Partea generală.....	1
Capitolul II. Partea specială.....	100
Capitolul III. Teste recapitulative	174
Testul nr. 1.....	174
Testul nr. 2.....	181
Testul nr. 3.....	188
Testul nr. 4.....	196
Răspunsuri și explicații.....	205

La data de 02.07.2019, procurorul militar a întocmit rechizitoriul prin care a dispus trimiterea în judecată a inculpatului colonel (r) D.V. sub aspectul săvârșirii infracțiunii de trafic de influență.

În raport de această succesiune, apreciați că:

- a) procurorul militar ar fi trebuit să își decline competența de a efectua urmărirea penală către procurorul civil, începând cu data de 23.04.2019;
- b) procurorul militar ar fi trebuit să își decline competența de a efectua urmărirea penală către procurorul civil, începând cu data de 14.05.2019;
- c) trimiterea în judecată a fost corect dispusă de procurorul militar, întrucât acesta nu și-a pierdut competența de a efectua urmărirea penală în cauză.

Speța nr. 4

În dosarul nr. 24/P/2018, inculpatul F.T. este cercetat, sub control judiciar, sub aspectul săvârșirii în concurs a unei infracțiuni de luare de mită [art. 289 alin. (1) C.pen. raportat la art. 7 lit. a) din Legea nr. 78/2000] și a unei infracțiuni de abuz în serviciu cu consecințe deosebit de grave [art. 297 alin. (1) C.pen. cu aplicarea art. 309 C.pen.]. Prin ordonanța prin care a luat față de inculpat măsura preventivă a controlului judiciar, procurorul i-a impus acestuia și obligația de a nu părăsi limita teritorială a țării.

La data de 13.09.2018, cu câteva zile înainte să expire durata măsurii preventive, procurorul l-a citat pe inculpatul F.T. la sediul organului de urmărire penală, prin avocat (conform celor indicate de inculpat la momentul luării controlului judiciar). În urma citării, s-a prezentat însă numai avocatul inculpatului, care a precizat că nu cunoaște motivul pentru care inculpatul lipsește, întrucât nu a mai discutat cu acesta, iar la încercarea de a-l contacta a constatat că telefonul acestuia este închis. De asemenea, avocatul menționează că a luat legătura cu rudele inculpatului, dar acestea nu au putut să îi ofere detalii suplimentare despre situația inculpatului. Procurorul a solicitat informații de la structurile poliției de frontieră, care au comunicat că în evidențele oficiale inculpatul nu figurează cu ieșire din România. În mass-media a început să se vehiculeze informația că inculpatul ar fi părăsit fraudulos România, indicându-se inclusiv ruta pe care ar fi urmat-o și țara unde s-ar afla.

Față de această situație, procurorul a apreciat că inculpatul a încălcat cu rea-credință obligațiile impuse cu ocazia instituirii controlului judiciar și s-a sustras de la procesul penal, astfel că a formulat propunere de arestare preventivă în lipsă a acestuia.

Cu ocazia soluționării acestei propuneri în fața judecătorului de drepturi și libertăți:

- a) nu este obligatorie citarea legală a inculpatului, întrucât acesta se sustrage urmării sau cel puțin lipsește nejustificat, dar este obligatorie participarea avocatului;
- b) nu este obligatorie nici citarea legală a inculpatului, întrucât acesta se sustrage urmării sau cel puțin lipsește nejustificat, și nici participarea avocatului;
- c) este obligatorie atât citarea legală a inculpatului, chiar dacă acesta se sustrage urmării sau cel puțin lipsește nejustificat, cât și participarea avocatului.

Testul nr. 4

Speța nr. 1

X, angajat al service-ului Z, a furat la data de 1 martie, în timpul programului de lucru, mașinile aduse la service de către A, B, C și D. A doua zi, A și B au declarat că se constituie părți civile împotriva lui X, în timp ce C și D l-au chemat în judecată pe X la instanța civilă.

Pe 1 aprilie s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale față de X. În aceste condiții, completul care soluționa procesul civil intentat de C a dispus suspendarea cauzei pe o perioadă de 1 an, în timp ce completul care soluționa procesul intentat de D a apreciat că poate să soluționeze în continuare cauza, nefiind ținut în vreun fel de desfășurarea procesului penal.

La data de 1 septembrie, X a fost trimis în judecată. Pe parcursul procedurii de cameră preliminară, D, observând că procesul penal se desfășoară foarte repede și fiind nemulțumit de termenele foarte mari acordate de instanța de apel civilă, a hotărât să părăsească procesul civil și să se constituie și el parte civilă, solicitând, totodată, introducerea în calitate de parte responsabilă civilmente a service-ului Z, unde lucra inculpatul.

Tot pe parcursul procedurii de cameră preliminară, partea civilă A, deoarece avea nevoie de bani, a transmis lui E dreptul la repararea prejudiciului.

A. În ceea ce privește modalitatea în care au procedat completurile civile care soluționau cererile formulate de către C și D:

- ambele completuri au greșit;
- instanța care soluționa cererea formulată de C a procedat în mod corect dispunând suspendarea cauzei;
- instanța care soluționa cererea formulată de D a procedat în mod corect.

B. Acțiunea civilă formulată de către D în procesul penal:

- va putea fi admisă, dacă pretențiile sale sunt întemeiate;
- va fi respinsă ca inadmisibilă;
- nu îl va împiedica pe acesta să formuleze o nouă acțiune în fața instanței civile dacă cererea sa ar fi respinsă ca inadmisibilă.

C. În cazul în care se constată că inculpatul este vinovat, instanța penală:

- va obliga inculpatul la plata către E a sumei de 20.000 de euro reprezentând contravaloarea autoturismului lui A, chiar dacă E a plătit lui A suma de 5.000 de euro pentru a i se transmite dreptul la repararea prejudiciului;
- va obliga inculpatul în solidar cu partea responsabilă civilmente la plata sumei de 15.000 de euro către B, reprezentând contravaloarea autoturismului părții civile;
- nu va putea obliga partea responsabilă civilmente Z în solidar cu inculpatul X la plata cheltuielilor judiciare către stat.

D. Dacă inculpatul decedează pe parcursul soluționării cauzei:

- a) părțile civile vor putea solicita introducerea în cauză a succesorilor inculpatului;
- b) termenul de introducere în cauză a succesorilor inculpatului este de 2 luni și curge de la momentul în care părțile civile au aflat de moartea inculpatului;
- c) părțile civile nu vor putea solicita introducerea în cauză a succesorilor inculpatului.

Speța nr. 2

Inculpatul X, senator, a fost trimis în judecată pentru comiterea infracțiunii de vătămare corporală din culpă, cauza fiind înregistrată pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție. În fapt s-a reținut că inculpatul, aflat la volanul unui autoturism neînmatriculat, asigurat la Astra SA, a provocat un accident rutier, provocându-i victimei Y leziuni care au necesitat 100 de zile de îngrijiri medicale. În cauză s-au constituit părți civile victima infracțiunii și Spitalul Universitar (pentru achitarea contravalorii cheltuielilor medicale aferente îngrijirii victimei).

Pe parcursul fazei de judecată, înainte de începerea cercetării judecătorești, la cererea părților civile au fost introduși în cauză în calitate de părți responsabile civilmente Biroul Asiguratorilor de Autovehicule din România (Fondul de Protecție a Victimelor Străzii) și Fondul de Garantare a Asiguraților. Cu ocazia dezbaterilor, procurorul de ședință a cerut achitarea inculpatului. Prin sentința din data de 1.09.2017 s-a dispus condamnarea inculpatului și obligarea sa, în solidar cu cele două părți responsabile civilmente, la plata sumei de 10.000 de euro către partea civilă Y și la plata sumei de 1.500 de lei către partea civilă Spitalul Universitar. Împotriva acestei hotărâri au formulat apel inculpatul și Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (Parchetul solicitând aplicarea unei pedepse mai mari).

A. În ceea ce privește soluționarea acțiunii civile:

- a) inculpatul nu putea fi obligat la plata vreunei sume de bani;
- b) cele două părți responsabile civilmente au fost introduse în termen în procesul penal;
- c) Biroul Asiguratorilor de Autovehicule din România (Fondul de Protecție a Victimelor Străzii) și Fondul de Garantare a Asiguraților nu puteau avea calitatea de parte responsabilă civilmente.

B. Prin intermediul apelului formulat de procuror:

- a) putea fi solicitată doar achitarea inculpatului și cenzurarea modalității de soluționare a acțiunii civile;
- b) în ceea ce privește latura penală, putea fi solicitată doar achitarea inculpatului, nu și majorarea pedepsei;
- c) putea fi solicitată și majorarea pedepsei, în ciuda faptului că procurorul de ședință a solicitat achitarea inculpatului cu ocazia dezbaterilor în fața primei instanțe.

Speța nr. 3

Inculpatul X, ministru, este cercetat pentru infracțiunea de lovire sau alte violențe, fiind bănuیت că împreună cu fratele său Y a lovit-o pe persoana vătămată Z, provocându-i leziuni care au necesitat 80 de zile de îngrijiri medicale. La data de 3 iulie 2017 s-a cerut Înaltei Curți arestarea preventivă a inculpatului X, propunere respinsă prin încheierea din data de 4 iulie 2017. Procurorul a făcut contestație, calea de atac fiind respinsă prin încheierea din 10 iulie 2017.

14.05.2019, odată cu schimbarea de încadrare juridică, întrucât noua încadrare, cea de trafic de influență, face ca fapta să nu mai aibă legătură cu atribuțiile de serviciu ale făptuitorului (știut fiind că, în cazul traficului de influență, pretinderea sau primirea folosului nu are legătură cu atribuțiile de serviciu ale traficantului, ci cu influența pe care acesta o exercită sau o promite asupra unui funcționar, în scopul ca acesta din urmă să își exercite atribuțiile într-un anume fel). Prin urmare, începând cu data de 14.05.2019, datele speței arată că nici inculpatul nu mai avea calitatea de militar activ și nici fapta nu avea legătură cu atribuțiile sale de serviciu, situație care, interpretând *per a contrario* dispozițiile art. 48 alin. (1) lit. a) C.proc.pen., conduce la pierderea competenței procurorului militar în favoarea procurorului civil. Așadar, în raport de această situație, de la data de 14.05.2019, procurorul militar nu mai era competent să efectueze urmărirea penală în cauză, deci nu putea emite nici rechizitoriul.

4. Răspuns corect: c) – dispozițiile art. 225 alin. (4) C.proc.pen. arată că soluționarea propunerii de arestare preventivă se face în prezența inculpatului, excepție făcând situațiile în care acesta lipsește nejustificat, este dispărut, se sustrage sau nu se poate prezenta ori nu poate fi adus din cauza stării de sănătate, din cauză de forță majoră sau stare de necesitate. Aceste excepții sunt legate însă *exclusiv de prezența inculpatului*, neputând fi extinse la problema citării sale. În privința citării, art. 225 alin. (3) C.proc.pen. stabilește că inculpatul aflat în stare de libertate se citează la termenul fixat pentru soluționarea propunerii de arestare preventivă. Întrucât excepțiile sunt de strictă interpretare, rezultă că ipotezele în care legea permite soluționarea propunerii de arestare în lipsa inculpatului *nu constituie și ipoteze care ar permite ca inculpatul să nu fie citat*. Prin urmare, chiar dacă s-ar concluziona că inculpatul se sustrage urmării penale, el trebuie citat (fie la domiciliul cunoscut, fie la adresa pe care a indicat-o), chiar dacă va lipsi. Pe de altă parte, asistența juridică a inculpatului de către un avocat, cu ocazia soluționării propunerii de arestare preventivă, este obligatorie în toate cazurile [art. 255 alin. (5) C.proc.pen.], fără excepții.

5. Răspuns corect: c) – având în vedere dispozițiile art. 56 alin. (3) C.proc.pen., coroborate cu cele ale art. 56 alin. (6) și art. 36 alin. (1) lit. a) C.proc.pen., infracțiunea de luare de mită nu este de competența procurorului din cadrul parchetului de pe lângă judecătoria. Competența de efectuare a urmării penale pentru această infracțiune revine fie procurorului din cadrul parchetului de pe lângă tribunal, fie procurorului din cadrul Direcției Naționale Anticorupție (în acest din urmă caz, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la art. 13 din O.U.G. nr. 43/2002). Atât parchetul de pe lângă tribunal, cât și Direcția Națională Anticorupție sunt organe judiciare cu grad superior parchetului de pe lângă judecătoria. Sancțiunea nerespectării competenței materiale a organelor de urmărire penală este – în baza Deciziei Curții Constituționale nr. 302/2017 – nulitatea absolută. Singura excepție de la această sancțiune vizează situația „cazurilor urgente”, prevăzută de art. 60 C.proc.pen., care arată: „Procurorul sau organul de cercetare penală, după caz, este obligat să efectueze actele de urmărire penală care nu suferă amânare, chiar dacă acestea privesc o cauză care nu este de competența acestuia. Lucrările efectuate în astfel de cazuri se trimit, de îndată, procurorului competent”. Prin urmare, în speță vor fi menținute ca valabile numai acele acte de urmărire penală care, în raport de circumstanțele obiective ale cauzei, pot fi apreciate ca urgente, ele fiind singurele care puteau fi efectuate de procurorul necompetent din cadrul parchetului de pe lângă judecătoria. Date fiind elementele speței (între momentul sesizării și cel al faptei există doar 45 de minute), emiterea ordonanței de supraveghere tehnică asupra

Testul nr. 4

1. A. Răspunsuri corecte: a) și b) – ambele completuri au greșit. Completul care soluționa cauza lui C trebuia să dispună suspendarea cauzei până la pronunțarea unei hotărâri în primă instanță de către instanța penală, dar nu mai mult de un an, nu direct un an (însă în mod corect s-a dispus suspendarea cauzei; cu privire la acest aspect, soluția este corectă). Aceeași soluție trebuia să dispună și completul care soluționa cauza lui D [art. 27 alin. (7) C.proc.pen.].

B. Răspuns corect: b) – D nu putea să părăsească procesul civil, deoarece cauza se afla în apel – art. 27 alin. (4) C.proc.pen. În aceste condiții, acțiunea sa civilă va fi respinsă ca inadmisibilă. Cu privire la varianta c), având în vedere principiul *electa una via non datur recursus ad alteram*, persoana prejudiciată care a cerut repararea prejudiciului în civil și părăsește instanța civilă în alte cazuri decât cele prevăzute de art. 27 C.proc.pen. pierde dreptul la repararea prejudiciului.

C. Răspunsuri corecte: a) și c) – acțiunea lui E va fi admisă, deoarece transmiterea dreptului la repararea prejudiciului a avut loc după constituirea ca parte civilă – art. 20 alin. (7) C.proc.pen. În cazul transmiterii dreptului la repararea prejudiciului, cesionarul are dreptul la repararea în întregime a prejudiciului, nu doar la suma plătită persoanei prejudiciate în urma infracțiunii. Acțiunea lui B va fi la rândul ei admisă, însă instanța îl va obliga doar pe X. Partea responsabilă civilmente Z nu va putea fi obligată la repararea prejudiciului, deoarece doar D a cerut introducerea sa în cauză, or acțiunea lui D a fost respinsă. Instanța nu îl poate obliga pe Z la plata de despăgubiri către B și E, deoarece aceste două părți civile nu au cerut introducerea lui Z în cauză, constituindu-se părți civile doar față de inculpat. Din aceste motive, cheltuielile judiciare avansate de stat vor rămâne doar în sarcina inculpatului – art. 274 alin. (3) C.proc.pen. interpretat *per a contrario*.

D. Răspuns corect: c) – dacă inculpatul decedează, instanța este obligată să dispună încetarea procesului penal și lăsarea nesoluționată a acțiunii civile. Partea civilă va putea solicita despăgubiri de la succesorii inculpatului doar la instanța civilă. Nu este reglementată introducerea în cauză a succesorilor inculpatului, ci doar ai succesorilor părții civile și părții responsabile civilmente (a se vedea art. 24 C.proc.pen.).

2. A. Răspunsuri corecte: a) și c) – introducerea părții responsabile civilmente poate fi făcută cel mai târziu în procedura de cameră preliminară, nu și în faza de judecată. Având în vedere că autoturismul era asigurat (speța vorbește de un autoturism neînmatriculat, nu neasigurat), calitatea de parte responsabilă civilmente o poate avea doar asigurătorul Astra SA. Nu pot avea calitatea de parte responsabilă civilmente Fondul de Protecție a Victimelor Străzii (pentru că autoturismul era înmatriculat) și nici Fondul de Garantare a Asiguraților (ICCJ, RIL nr. 26/2017).

În cazul accidentelor auto, asigurătorul este obligat singur la plata tuturor despăgubirilor. În concret, în cauză, acțiunea civilă nu putea fi admisă, deoarece Astra SA nu a fost introdusă în calitate de parte responsabilă civilmente.

B. Răspuns corect: c) – procurorul de ședință este liber să pună concluziile pe care le consideră legale și temeinice. Având în vedere principiul subordonării ierarhice, în ciuda concluziilor puse de procurorul de ședință, parchetul din care acesta face parte poate exercita apel pentru a cere o soluție diametral opusă (sau pentru a cere majorarea pedepsei când, în ciuda concluziilor procurorului de ședință, instanța a dispus condamnarea inculpatului).